

03.08.2023

#WadowiceNaSpacer czyli Spacer śladami wadowickich artystów

Tym razem wraz z #WadowiceNaSpacer zachęcamy Was do wyruszenia w miasto śladami wadowickich artystów. Czy wiecie, że wśród nich znajdziecie malarzy i rzeźbiarzy cenionych nie tylko w kraju, ale i za granicą? W naszej propozycji poznacie ciekawe miejsca, osoby oraz historie tworzące interesujący obraz wspólnoty wadowickich artystów - rzeźbiarzy i malarzy.

W przygotowaniu trasy spaceru pomoże Wam opracowana przez nas mapa google: https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1_vw--XG_OJRTMEOcTmv03uaXy2looGw&fbclid=IwAR3GvXUwaCqTmz0z p8sItTt72b3LrNhVYY04yL9NYNizNo6sq0MiF88Z2w&ll=49.870481672996284%2C19.49621390000015&z=14

1. Dawny dom Karola Pustelnika - ul. Iwańskiego 38

Karol Pustelnik #   był malarzem, konserwatorem zabytków i współpracownikiem Tadeusza Kantora. Urodził się w 1918 r. we Frydrychowicach k. Wadowic. Od najmłodszych lat pasjonował się rysunkiem i malarstwem. Przed II wojną światową przyjaźnił się z wadowickimi artystami młodego pokolenia jak W. Bałys, Fr. Suknarowski, R. Brańka czy K. Wojtyła. Zetknął się ze środowiskiem gorzeńskiego „Czartaka”, gdzie poznał m.in. prozaika i poetę E. Zegadłowicza. W l. 1937-1939 uczył się w Państwowym Instytucie Sztuk Plastycznych w Krakowie, gdzie zdał maturę. W okresie hitlerowskiej okupacji, przed zesłaniem na roboty przymusowe do Niemiec, pracował nad polichromią w kościele we Frydrychowicach. Studia na wydziale konserwacji ASP w Krakowie ukończył w 1952 r. Wśród jego wykładowców był m. in. wszechstronny artysta T. Kantor. Od 1957 r. Pustelnik był członkiem „II Grupy Krakowskiej”, z którą związał swoją artystyczną drogę. Mimo tego pozostał indywidualistą dystansującym się od wielkiego miasta, tworzącym w rodzinnych stronach, bliżej przyrody. Z wykształcenia Karol był konserwatorem zabytków sztuki, głównie sakralnych. Pracował nad polichromiami, obrazami i feretronami m. in. w kościołach małopolskich, świętokrzyskich i podkarpackich. Jego dziełem w Wadowicach są m.in. złocone ołtarze w Bazylice Ofiarowania NMP, prace u Księża Pallotynów na Kopcu i Sióstr Nazaretanek oraz u Ojców Karmelitów „na Górcę”. Dla artysty konserwacja zabytków była źródłem utrzymania, ale był przede wszystkim malarzem i to właśnie malarstwo było jego pasją. W swej twórczości był oryginalny i niepowtarzalny. Jego styl można scharakteryzować jako dynamiczny, pełen barw i bogactwa kolorów, magii oraz fantastycznych postaci. Wśród technik malarskich stosowanych przez Pustelnika należy wymienić: akwarelę, olej, temperę, a także collage. Jego prace znajdują się w zbiorach muzealnych m.in. Krakowa, Warszawy, Szczecina, czy Wadowic oraz w kolekcjach prywatnych. Karol Pustelnik zmarł w 2010 r. w wieku 92 lat. Został pochowany na Cmentarzu Komunalnym w Wadowicach.

Fot. Młody Karol Pustelnik ze strony FB [Karol Pustelnik - artysta malarz, konserwator zabytków # \[\] \[\] \[\] \[\] - 2010](#)); obraz „Kobiety” autorstwa Karola Pustelnika.

2. Budynek dawnego gimnazjum męskiego, ul. Mickiewicza 16

Ludwik Jach senior # [] [] [] [] [] [] [] [] był malarzem i pedagogiem. Urodził się i wychował w Krakowie, tam też zdobył wykształcenie. Studiował na krakowskiej ASP od 1912 r. Naukę przerwana w czasie I wojny światowej, ze względu na służbę w wojsku austriackim, ukończył w 1919 r. Później został nauczycielem rysunków i prac ręcznych w gimnazjum męskim w Wadowicach. W 1926 r. sprowadził się tam wraz z rodziną, podejmując również pracę w Gimnazjum OO. Karmelitów i w Collegium Marianum. Był opiekunem artystycznym „Lutni szkolnej”, czasopisma wadowickiego gimnazjum. Przez sześć lat uczył Karola Wojtyłę. Wśród uczniów propagował nowinki techniczne, uczył ich jak wykonać samodzielnie kajaki, ale i prowadził kursy modelarstwa, a dla konstruktorów najlepszych modeli samolotów i szybowców organizował zawody plenerowe. Od 1933 r. Jach był związany się z kręgiem artystycznym „Czartak II”. Malarstwo uprawiał przez całe życie. Malował okoliczne krajobrazy, portrety, wizerunki świętych, martwą naturę, czy pocztówki. Pozostawił po sobie głównie obrazy olejne i akwarele. Jego malarstwo cechowała prawda o przedmiocie, realizm, w akwarelach i w pejzażach jasna tonacja, natomiast w portretach klasyczny brąz i czerń. Na zlecenie kościoła parafialnego w Osieku namalował Stacje Drogi Krzyżowej. Wystawiał swe obrazy w Krakowie i w Wadowicach. Odbił wiele podróży artystycznych, jak np. do Włoch i Bułgarii. W czasie okupacji

prowadził w Wadowicach tajne nauczanie. Po wojnie organizował Liceum Ogólnokształcące, którego był dyrektorem przez krótki czas. Jego prace znajdują się dziś w Muzeum Miejskim w Wadowicach oraz w zbiorach prywatnych. Zmarł w Wadowicach 26 czerwca 1952 r., spoczywa na tutejszym cmentarzu parafialnym.

3. Dawna pracownia malarki Felicji Świtalskiej, ul. Słowackiego 18

Felicja Świtalska # 18 1902-1952 była malarką biegle mówiącą po francusku, niemiecku i angielsku. Urodziła się w 1902 r. w Wadowicach w rodzinie Adolfa Kinsta. Całe życie była związana z rodzinnym miastem. Jednakże, ze względu na służbę ojca w austriackim wojsku i związane z tym zmiany miejsca pobytu jego garnizonu, szkołę powszechną ukończyła na Węgrzech, a gimnazjum w Wiedniu. Była uczennicą Instytutu „Hernals” # 18 w Wiedniu Hernals# 18. Odbiła też studia malarskie we Lwowie. Za początek działalności artystycznej Felicji uznaje się wystawę prac w 1937 r. W czasie okupacji, w Wadowicach, brała udział w tajnym nauczaniu. Od 1945 r. uczyła języków obcych # 18 w wadowickich szkołach średnich. W latach 1945-48, 1967/68 była profesorką j. francuskiego w Liceum i Gimnazjum w Wadowicach, a w l. 1948-50 w szkole zawodowej. Uczyła również w „Collegium Marianum” na Kopcu u księży Pallotynów. W l. 1953-57 pracowała jako kierowniczka świetlicy w Technikum Ekonomicznym. Artystka miała w Wadowicach swoją własną pracownię w budynku przy ul. Słowackiego 18. Felicja należała od 1946 r. do Związku Polskich Artystów Plastyków. Po II wojnie światowej była również członkiem grupy artystyczno - literackiej „Czartak II” nawiązującej ideowo do przedwojennej grupy „Czartak” E. Zegadłowicza. Wśród członków „Czartka II” znajdziemy: J. Jurę, M. Kręciocha, L. Jacha jr., K. Pustelnika i Fr. Suknarowskiego. Świtalska malowała przede wszystkim martwe natury z motywami wielobarwnych kwiatów, portrety oraz pejzaże. W swojej twórczości używała farb olejnych, jak i pastel. Pod koniec życia straciła wzrok. Zmarła w Wadowicach, w wieku 79 lat i została pochowana na miejscowym cmentarzu parafialnym.

Fot. Fragment fotografii „Pracownia malarki Felicji Midloch-Świtalskiej”, ok. 1935 r., zbiór Pamiątka z Wadowic Dawnych, wł. P.i S. Kulig ze zbiorów Muzeum Miejskie w Wadowicach

4. Galeria Franciszka Suknarowskiego, ul. Karmelicka 61

Franciszek Suknarowski # 1908-1998 . Artysta rzeźbiarz, malarz, członek grupy „Czartak II”, współzałożyciel Klubów Pracy Twórczej „Beskidy” i „Beskidnicy”. Urodził się w Wadowicach w rodzinie powoźnika Franciszka. Ukończył siedmioklasową szkołę oraz Szkołę Zawodowo Doksztalającą. W czasie nauki pracował dorywczo w warsztacie rzeźbiarsko-kamieniarskim Józefa Jury. Studia artystyczne odbył na ASP w Krakowie pod kierunkiem prof.: K. Dunikowskiego i K. Sichulskiego. Już jako student związał się z wadowickim kręgiem artystycznym „Czartak II”. Po raz pierwszy wystawiał swoje prace w 1933 r., z okazji obchodów jubileuszu twórczości E. Zegadłowicza. Pod koniec lat 30-tych utworzył Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamieniarski w Wadowicach przy ul. Tatrzańskiej # 10 . W czasie II wojny światowej skazano go na przymusowe roboty w Imielinie i Oświęcimiu. Po wojnie Suknarowski związał się ze szkolnictwem m.in. był nauczycielem w wadowickim liceum. Był również animatorem lokalnego życia artystycznego: reaktywował grupę „Czartak II” i współzałożycielem Klubów Pracy Twórczej „Beskidy” i „Beskidnicy. Nie zaniedbywał własnej twórczości artystycznej tworząc liczne rzeźby. Równorzędną dziedziną artystyczną było dla niego malarstwo sztalugowe. Obok rzeźby # 1908-1998 , malarstwa olejnego, akwarelowego # 1908-1998 , uprawiał rysunek, mozaikę, medalierstwo oraz tworzył kolaże. Jego prace znajdują się w autorskiej galerii w Wadowicach przy ul. Karmelickiej 61, w Muzeum Miejskim w Wadowicach, w Muzeum Okręgowym w Bielsku-Białej, we wrocławskim Muzeum Medalierstwa oraz w zbiorach prywatnych w Polsce i poza jej granicami. Zmarł w 1998 r. i spoczywa na Cmentarzu Parafialnym w Wadowicach.

Fot. Franciszek Suknarowski w swojej pracowni – z „Album o twórczości Franciszka Suknarowskiego – wadowickiego artysty rzeźbiarza i malarza”.

5. Wadowickie Centrum Kultury, ul. Teatralna 1

Krystyna Sowińska # 0000+0 0000 00 była malarką, instruktorem plastyki i nauczycielem. Urodziła się w 1952 r. w Londynie. W Wadowicach mieszkała od 1959 r. i z tym miastem związała swoje życie i twórczość. W 1972 r., po ukończeniu liceum plastycznego w Tarnowie, na wydziale tkactwa artystycznego i malarstwa, związała się z grupą artystyczną „Beskidnicy”. Stała się jednym z najaktywniejszych jej członków. Na początku lat 70. uczestniczyła w sobotnio – niedzielnej „Galerii na murze” organizowanej przy ul. Kościelnej. Wówczas dała się poznać jako twórcza i zdolna artystka. Współorganizowała plenery artystyczne w Bielsku -Białej, Ponikwi, Mucharzu, Mszanie Dolnej, Makowie Podhalańskim i Zawoi. W Wadowicach zaangażowała się w różnorodną działalność. Brała udział w przygotowaniach do „Dni Wadowic”. W Klubie „Piguła” prowadziła „Wieczór # 00000000 00 262 SYLWETKI jednego dzieła”. Od 1978 r. w kamienicy na rogu ul. Poprzecznej i E. Zegadłowicza działała galeria i pracownia artystyczna, w której pracę włączyła się Krystyna. Przy niej działał klub „Beskidników”, którego komisja kwalifikowała artystów chętnych do dołączenia do grupy. W owej komisji obok Fr. Suknarowskiego zasiadała również Sowińska. Artystka brała udział we wszystkich zbiorowych wystawach WKPT oraz kilkudziesięciu wystawach plenerowych, także zagranicznych. Jako grafik była jednym z ilustratorów wydawanej w l. 1982-1988 serii „Biblioteki Nadskawia”. W l. 1998-2005 była prezesem WKPT „Beskidnicy”. W latach 70. Krystyna pracowała w „Łabędach”. Swoje zdolności plastyczne rozwinęła będąc instruktorem plastyki w Wadowickim Domu Kultury i nauczycielem w Szkole Podstawowej nr 1 # 000000 00 00 0 00 . Miała świetny kontakt z młodzieżą, która również prywatnie przygotowywała do konkursów i egzaminów do szkół plastycznych. Jej prace były prezentowane także na wystawach indywidualnych w miastach Małopolski i Śląska, a także we Francji i Włoszech. Często stawały się podarkami od artystki przy różnych okazjach. W swojej twórczości inspirowała się przyrodą. Stosowała różne techniki plastyczne – od akwarel i gwaszu poprzez malarstwo figuratywne i dekoratywne, grafikę, temperę aż po olej. U Sowińskiej znaleźć można zarówno realizm, jak i symbolizm czy fantazję. Artystki nie można przypisać do określonej formy czy techniki, ponieważ była indywidualistką. Swoje prace pokazywała również na organizowanych cyklicznie przez Wadowickie Centrum Kultury wystawach Wadowickiego Środowiska Artystycznego. Podczas kolejnej edycji w 2010 r. upamiętniono jej wkład w prace twórczą oraz wychowanie kolejnych pokoleń artystów. Zmarła w 2010 r. i została pochowana na Cmentarzu Parafialnym w Wadowicach.

Fot. ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Wadowicach

7. Dwór Emila Zegadłowicza, Gorzeń Górny, ul. Krajobrazowa 1

Jędrzej Wowro # 1 1111 1 1111 11 był rzeźbiarzem ludowym, świątkarzem. Ów „pseudonim artystyczny” oparty na lokalnej gwarze, rozpropagował odkrywca i popularyzator jego twórczości – pisarz Emil Zegadłowicz. Właściwie nazywał się Andrzej Wawro. Urodził się w Gorzeniu Dolnym k. Wadowic w chłopskiej rodzinie jako jedno z dziewięciorga dzieci. Od dziecka pracował na roli nie uczęszczając do żadnej szkoły. W swoim życiu miał się różnych zajęć m.in. pracował jako górnik w kopalniach węgla # 1 11111 111111 1111111111 1111111111 111 111111 11 , robotnik w papierni, a także jako drwal i pomocnik grabarza. Jednakże to hobby i talent do rzeźbienia kozikiem w drewnie przyniosło mu sławę i pieniądze Wyrzeźbione przez siebie w lipowym drewnie figurki Chrystusów Frasobliwych, Świętej Rodziny, świętych i aniołów, ale także świeczniki czy żyrandole Jędrzej pokrywał jaskrawą polichromią. Swoje prace sprzedawał na okolicznych jarmarkach i odpustach. Brał udział także min. w państwowych dożynkach w Spale w 1935 r., gdzie swoje prace wręczył prezydentowi I. Mościckiemu. Zmarł 1937 r. w rodzinnym Gorzeniu Dolnym i został pochowany na wadowickim cmentarzu parafialnym. Pracę „arcyświątkarza beskidzkiego” można podziwiać m.in. w Muzeum Miejskie w Wadowicach, w Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach, w Muzeum Miejskim Suchej Beskidzkiej oraz w wielu prywatnych kolekcjach!

Fot. Ze zbiorów Narodowe Archiwum Cyfrowe: Rzeźbiarz ludowy Jędrzej Wawro przy pracy nad świecznikiem przedstawiającym kapelę anielską. Na dole z lewej widoczny fragment rzeźby Chrystus Frasobliwy, Gorzeń Dolny, 1939 r.